

Երբոր քնոյ ժամանակն եկաւ, երկու օրիորդները սենեակնին քաշուեցան. հոն լիւզիա վզնոցը, գինգերն ու ապարանջանները հանելու միջոց՝ դիտեց որ ընկերը զգեստին տակէն երկայն բան մը հանեց և խնամքով մը մէճճարոյին տակը ծածկեց, զոր ստուլի մը վրայ դրած էր. ետքը ծնկան վրայ եկած՝ ջերմեռանդութեամբ աղօթքն ըրաւ, և քիչ վերջը անկողին մտաւ: Լիւզիա հետաքրքրութենէն մղեալ՝ ստուլին մօտեցաւ, և մէճճարուն վեր առաւ. իբրև թէ գնդասեղ մը կը փնտռէր. տեսաւ երկնկեկ հին դանակ մը, որուն կոթը սատափէ և արծրթէ էր, և հնասիրաց աչքին առջև շատ յարգ կրնար ունենալ: Ան ատեն հարցուց Աղաւնին.

— Սովորութիւն կայ արդեօք հոս, որ ազլիկները զգեստնուն տակ դանակ պահեն:

— Այո, հարկ է որ ունենան, պատասխանեց հառաչանօր Աղաւնին. անզգամ մարդիկ լեցուն են:

— Կրնաս իրաւցընէ սիրտ ընել ա-

սով հարուած մը տալ: — և դանակը ձեռքն առած կը ձևացընէր զարնել, վերէն վար իջեցընելով՝ ինչպէս որ թատրոններու մէջ կ'ընեն:

— Այո, պատասխանեց Աղաւնի, անոյշ ու ներդաշնակ ձայնիւր, երբոր անձիս և բարեկամացս պաշտպանութեանն համար հարկ է: ... Բայց ասանկ չեն բռներ. աս կերպով կրնաս զքեզ վիրաւորել, երբոր թշնամիդ ետ քաշուելու ըլլայ: — Եւ անկողնին մէջ նրստելով դանակը ձեռքը, — Նայէ, ըսաւ, այսպէս կը զարնեն, վարէն վեր. այս կերպով մահացու է վերքը կ'ըսեն: Երջանիկ են այն մարդիկն որ այսպիսի զէնքերու պէտք չունին:

Ըսաւ և հառաչեց, և գլուխը բարձին տուած՝ աչքերը գոցեց:

Շարունակութիւնը գալ թերթով:

ՄԷՐԻՄԷ:

Տ Ե Ղ Ա Գ Բ Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ք

Ի Փ Ո Ք Բ Ե Ի Ի Մ Ե Ծ Հ Ա Յ Ս

Ն Ի Կ Ի Ա

ԲԵՐԴՆ. — Բերդաքաղաքն Նիկիա հռչակաւորն 'ի հնումն և առ կայսերօք Հռովմայ և Բիւզանդացուոց, գիւղաքաղաք մի փոքրիկ է արդ գուզնաքեայ տամբք իբր հարիւր և յիսնիւք: Շինուածոց ապարանիցն ողջոյն կործանեալ և աներևութացեալ պարիսպքն ևեթ անկործան կան տակաւին ահագին տարածութեամբ, սուկացեալ ընդդէմ բռնութեան ոխերիմ թշնամեաց և սաստիկ պատերազմաց. և պանչացուցանեն զտեսողս ընդ նախնեացն մեծագործութիւն: Բովանդակ բերդն կառուցեալ է 'ի դաշտավայրի, կրկնապարիսպ՝ բաց 'ի ծովակողմանէն, ներքինն բարձր և ստուար, և կից նմին են աշտարակքն ահագին թանձրութեամբ ընդ բովանդակ շրջապատ բերդին, յորոց սակաւք քառակուսի ձևով, այլն առ հասարակ բոլորչի: Շինուած պարսպացն և աշտարակացն աղիւսակերտ է, բաց 'ի միոյ կողմանէ՝ որ առ Ստամպոլ գալուստը դրամբ և ձգի 'ի ծովակողմն կոյս. և այդ

մասն պարսպիդ 'ի քառակուսի քարանց շինեալ հանդերձ աշտարակօքն, երևի նախնի հիմնարկութեանն մնացորդ . զի և յայլևայլութենէ ճարտարպետութեանն՝ յայտնի երևի ոչ սակաւ նորոգութիւնս կրեալ 'ի դարս դարս, մանաւանդ առ քրիստոնեայ կայսերօք . զի և 'ի մի յաշտարակացն երևի ցարդ նկարէն պատկեր սրբոյն Գէորգայ յորմն : Հոյակապ են և դրուճքն ամենայն որ կոչին Լէվքէ գաբուսսու, Ստաւնպօյ գաբուսու և Եէնի շէնի գաբուսու . երկուստեք առաջնոյ դրանն կան բարձրաքանդակ պատկերք խորտակեալք, և առ երկրորդին ևս, ուր և պատկեր փրկչին և առաքելոցն . կրկնադրուճք են յետին երկուքն : Շրջապատ բերդին ողջոյն տէ՛ ժամս չորս հանդարտաքայլ ընթացիւք : Ի կողմն Ստաւնպօյ գաբուսու դրանն հարուստ մի հեռի 'ի նմանէ յաջմէ՝ 'ի ծայր միոյ յաշտարակացն երևի մնացուած հնաձև յոյն արձանագրութեան աղիւսակողմամբք յարմարեալ յորմն անդ : ¹

Ընդ ամենայն շրջապատ բերդին, բաց 'ի ծովակողմանէն, և ընդ միջավայր կրկին պարսպացն և ընդ միջին տարածութեամբ բերդին բաց 'ի սակաւաթիւ թաղից անդաստան գործեալ են թթենեաց, պտղատու ծառոց և այլ ևս ընդեղինաց :

ՍՏՈՐԵՐԿՐԵԱՅ ԳԵՏՆԱՓՈՐ ՏԵՂԻՔՆ . — Ի բերդին մնացորդ նախնի շինուածոց արժանի տեսութեան և անմահ յիշատակի, որում և ձեռն թշնամի եկաց պատկառ, առ 'ի հանդէս նախնեացն մեծագործութեան և բազմահնար զգուշութեան նոցին՝ յօրինակ որոց յետ այնորիկ գալոց են ազգք, են գետնափոր տեղիքն կամ ստորերկրեայ ուղիք . որոց արտաքին ամրութիւնքն թէպէտ և քայքայեալ իցեն, այլ բուն ներքինն անկործան կայ : Եւ են դժբա ոչ շատ հեռի 'ի ծովակողման պարսպէն 'ի միում վայրի առընթեր միմեանց, որմով յիրերաց զատուցեալ . կամարաձև ունելով մուտս նոցին իբրև երեք կամ չորք մեզր լայնութեամբ . ներքին վայրն լայնարձակ և կամարակապ 'ի մեծահատոր և 'ի ստուար քարանց . 'ի միջոց վայրի կամարին քառակուսի անցք գործեալ են, ընդ որ մի դք հազիւ կարէ մտանել, և 'ի ներքս անդ է ստորերկրեայ ուղին նոյնպէս կամարապատ . այլ չէ ուրուք փորձեալ ցոր վայր ձգիցի երկայնութիւն նորա և ուր հասանիցէ : Ի հոյակապ շինուածոցդ որ հինգ են թուով, երկոցուն ևեթ կան գետնափոր ուղիք . այլքն հանդիպակաց որմովքն ևեթ սահմանին : Զարտաքին տարածութիւն տեղոյս որ 'ի փոքու սահմանի, և քան զսովորական յատակ գետնոյն փոքր մի բարձր է, ապարանս արքունեաց լինել ասեն բնակիչքն, թէպէտ և հետք մնացորդաց չերևին անդ : Ի փողոցս, 'ի հրապարակս և 'ի կիցս ճանապարհաց զիւղաքաղաքիս ցիր և ցան երևին սիւնք և վերնախարիսիւք պանչելի յօրինուածովք, և հատորք պէսպէս բարձրաքանդակ ծաղկանց և զարդուց, է որ ամբողջ և է որ մասնաւորք, ազուցեալ 'ի կաւակերտ որմունս տանց և փողոցաց . ոչ ինչ խտրեալ ընդ կաւն և ընդ պանչելի արուեստակերտ յօրինուածն :

ԵԿԵՂԵՑԻ ՅՈՒՆԱՅ . — Պատկառելի է հնութեամբ և եկեղեցին Յունաց շինեալ յամին 332 յանուն սրբոյն Դեմետրեայ . յոր բաց 'ի տախտակամած զարդուց խորանին և 'ի գմբէթէն՝ յայլն ամենայն փայլէ հնութեամբ . փոքր է ըստ տարածութեան, և 'ի մէջ նորա և արտաքոյ գերեզմանք հինք : Ի ձախակողման աւան .

1. Տես զարձանգ 'ի ստորև պատկերի պարսպաց 'Աիկոյ :

դատանն կան երկու սիւնակք առնթեր միմեանց 'ի սեաւ մաքուր քարէ . երկայ- նութիւն միոյ 'ի նոցանէ մեղրաչափ և կէս համեմատ նրբութեամբ : Ի նմին կող- ման առնթեր որմոյ գաւթին կայ գերեզման վիմափոր 'ի թափանցիկ սպիտակ քարէ , և ճրագ թէ մուծցի 'ի ներքս , երևի թափանցանց արտաքս լոյսն , թէպէտ և ստուար է քարն : Պատկերն որ կայ 'ի ճակատ ներքին դրան եկեղեցւոյն յօրի- նեալ է 'ի միւսին քարանց ըստ այնր ժամանակի արուեստին :

Երկրորդ եկեղեցին Յունաց Այա սօֆիա սասցեալն աւերակ է . որոյ արտա- քին որմունքն ևեթ կան . և յորմունս աւանդատանն նշմարին տակաւին նկարէն պատկերք :

ԺՈՂՈՎԱՅԵՆԻ ԵՅԸ ՀԱՐՅՆ . — Յանկալի յիշատակ և մնացորդ ժողովատեղոյ նի- կիական Հարցն՝ է անընդմիջաբար արտաքոյ պարսպին 'ի ծովակողմն կոյս , անդ ուր բարձրաբերձ կաղամախ ծառքն կան . ոչ այլ ինչ նշմարի 'ի տեղւոյն , բայց միայն քառակուսի շրջապատ որմոցն քայքայելոյց , մեղրաչափ և կէս բարձրու- թեամբ 'ի գետնոյն 'ի վեր . և միջոց տարածութեան տեղոյն՝ որ և չէ դուզնա- քեայ ինչ՝ յանդաստան փոխեալ է . միայն երկուստեք 'ի կողմանցն կան մնացորդք քարեղէն սանդղոց . ձախակողմեան հիմն շինուածոյն երկայնեալ ձգի մինչև ցմէջ լճին , յորոյ եզեր շինեալ է քաղաքն :

Ի նոր շինուածոց անուանի է Ե՛լիլի միևնարե կճանման ձուլածոյ սեամբքն որ կան 'ի գաւթի մզկիթին , մնացորդք 'ի հնոց . իսկ շուկայն և բաղանիք և որ այլն ևս ամենայն հասարակ և ոչ արժանի յիշատակի : Տունք Յունաց 'ի Նիկիա են քա- ոսանիւ չափ , այլքն առ հասարակ Տաճկաց են :

Վեց ժամաւ հեռի 'ի Նիկիոյ է Թիլզէ լեառն , ուր գտանի քար ինչ կանաչա- գոյն՝ յարգի առ ոսամիկն Տաճկաց , որք ասեն տէվրիշի ուրումն խստակրօնի ճգնել 'ի լերինն , և թքոյն 'ի քար փոխարկել . 'ի քարէ այտի ուլունս և պէսպէս զարդս յօրինեն :

ՃԱՆԱՊԱՐՀ Ի ՆԻԿԻՈՅ Ի ԳԱՐԱՄՈՒՍԱԼ ԵՒ Ի ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ

Հեռի 'ի Նիկիոյ կէս ժամաւ է Նար գիւղ յեզր լճին , նորոգ բնակեալ 'ի Հայոց իբր 'ի յիսուն տանց . որոց է և նորաչէն եկեղեցի վայելուչ յանուն սրբոյ Լուսա- ւորչի : Բնակութիւն գեղջս եղև ճարտարութեամբ միոյ յորդոց խաչոյեանին Սէօլէօզեցւոյ զոր 'ի վեր անդր յիշեցաք :

Ֆուրաձրգ գիւղ բնակեալ 'ի Յունաց , երեք ժամաւ հեռի 'ի նմանէ : Է և այլ Նար գիւղ զոր հասարակաբար Եւրախ տէրէ կոչեն , բնակեալ 'ի Հայոց . ունի տունս հարիւր և նոր եկեղեցի Հրեշտակապետ կոչեցեալ :

Կեօզմերտաւ կէս ժամաւ հեռի 'ի նմանէ :

Ուզին Նիկիոյ մինչև ցԳարամուսալ լեռնային է , վախուտ և դժուարագնալի :

Գարամուսալ հեռի է 'ի Նիկիոյ 10 ժամ , թէպէտ և այլ կրկին ուղիք կան նորին , միոյն տևեալ ժամն 12 և միւսոյն 8 : Եւ է աւան փոքր առ ծովեզեր խորշին Նիկոմիդեայ , յոր աստի ստէպ երթևեկութիւն լինի , մանաւանդ որոց ոչն կամի-

ցին զողջոյն ուղին ցամաքաւ առնել մինչև ցնիկոմիդիա : Բնակիչք սորա են Տա-
ճիկք և Յոյնք . ունի շուկայ փոքր . մզկիթքն և եկեղեցին ոչ ինչ նշանաւոր :

Ն Ի Կ Ո Մ Ի Դ Ի Ա

Համբաւաւորն 'ի քաղաքս Բիւթանացոց Նիկոմիդիա , ուր բազում անցք ան-
ցին առ Հոովմայեցւոյք և առ Յունք , անկեալ է յոյժ 'ի նախնի փառացն , և 'ի շա-
հուց վաճառականութեան , յետ բարգաւաճանաց Զմիւռնիոյ , և յաճախելոյ շոգե-
նաւաց 'ի Սեաւ ծով . զի վաճառականութիւն նորա մեծաւ մասամբ յերթևեկու-
թենէ կարաւանացն էր , ոչ ինչ պողաբերեալ յինքենէ և ոչ արհեստակերտեալ
ձեռագործս ինչ : Արդ քաղաքն Նիկոմիդացոց կառուցեալ կայ 'ի ծայր հիւսիսա-
կան խորշին Մարմաուայի , որ երկայնեալ ձգի յարևմտից յարևելս զուգահեռա-
կան խորշին Կէմէլէյիկի և լճին Նիկիոյ : Դիրք քաղաքին 'ի գագաթանէ լեռին սկը-
սեալ յանդի մինչև ցծովեզրն . և երեսք նորա հային 'ի հարաւ . ոչ ինչ օգնեալ
'ի հիւսիսային հողմոց՝ որ զովացուցիչ է յամարան և աւողջարար . նմին իրի սօթ
սաստիկ լինի և հիւանդութիւնք ախտից :

Ի նախնի շինուածոց յաւուրց անտի հեթանոսութեան՝ որ ինչ կան ցրիւ , ա-
ւերակ են իսպառ . և հեռի 'ի քաղաքէն . այլ 'ի մէջ քաղաքին յաւուրց քրիստո-
նէութեան նշխար ցանկալի մնացեալ է աւերակ եկեղեցատեղոյն Երկուց Բիւ-
րուց , որ արդ մասամբ գերեզմանատուն է Հայոց և մասամբ անդաստան գործեալ :
Երևին տակաւին 'ի նմա աւերակք խորանաձև տեղեաց , և մօտ առ նոսա այլ շի-
նուած մի փոքր գմբէթաւոր , 'ի չորից կողմանց բաց և կամարաձև մտիւք . այլ
այժմ գագաթն նորա հաւասար է գետնոյն : Մասն որմոյ եկեղեցոյն թուի լինել
որ մնացեալ է 'ի կողմանէ չրջապատի գերեզմանատանն . և անտի և 'ի տեղոյ
խորանացն՝ մարթի իմաստասիրել զմեծ տարածութիւն նախնի եկեղեցոյն որ
տանէր զբիւրս :

Փոքր մի հեռի 'ի նմանէ է վկայարանն սրբոյն Պանդալէոնի 'ի ձեռս Յունաց :
Իսկ վկայարանն Երմոգիւնեայ քահանայի մօտ է 'ի թաղն Հայոց , որպէս և աշա-
կերտի նորա յիշատակելոյ 'ի Յայսմաւուրս . և են արդ 'ի ձեռս Տաճկաց . գերեզ-
մանք նոցա և շինուածք տեղոյն անզարդք են և տաճկաձև :

Ի Նիկոմիդիա տունք Տաճկաց հաշուին աւելի քան զերիս հազարս . Հայոց
350 , Յունաց 480 , իսկ Հրէից սակաւք : Եկեղեցին Հայոց Աստուածածին կոչե-
ցեալ նորաշէն և գեղեցիկ է յոյժ քան զամենայն նորաշէն եկեղեցիս կողմանց Բիւ-
թանիոյ . և է գմբէթաւոր , այլ արտաքուստ չերևի գմբէթն : Գեղեցիկ է նոյնպէս և
մկրտարանն որ կայ յաջակողմեան աւանդատանն , բովանդակ կճապատ և բարձ-
րաբանդակ պատկերք և զարդք ըստ տանելոյ ճարտարութեան արևելեան գեղա-
րուեստից : Առ եկեղեցեաւն հիւրանոց կամ թէ ասել եկեղեցատուն . և 'ի հիւսի-
սոյ եկեղեցոյն՝ դպրոց մեծ և բարձր . որպէս և եկեղեցին է 'ի բարձրահայեաց
վայրի : Մարաստուն քաղաքին առ ծովեզրերն է . ունի և նաւակառոյց փոքր :
Մզկիթք , և մանաւանդ իջեվանք յոյժ հասարակ են , որպէս և շուկայն բովանդակ ,
թէպէտ և մեծատարած :

Հանդէպ քաղաքին առ ծովեզերքն միով ժամաւ հեռի է Ֆէսխասնէ շինեալ յաւուրս սուլդան Մահմուտայ, և գործարան չուխայի առ որդւով նորա : Անուանի է 'ի վաճառս Նիկոմիդիոյ քահիւն Ռէրվասի կոչեցեալ քաղցուենի :

Ա Ր Մ Ա Շ

Յարեւելից հիւսիսոյ կայ Նիկոմիդիոյ և հեռի անտի վեց ժամաւ գիւղ փոքր, բնակեալ 'ի 50 տանց Հայոց . և ծանօթ է ամենեցուն 'ի պատճառս հոչակաւոր մենաստանին, որ և ուխտատեղի է, և անպակաս է երթեւեկն, մանաւանդ 'ի տօնի վերացման խաչին : Մենաստանն ողջոյն կառուցեալ է 'ի վերայ բլրի . և արտաքոյ նորա և 'ի ներքս պարտէզք զուարճալիք : Բովանդակ շինուածն որ և կրրկնայարկ է, յարեւելից յարեւմուտս ունի ընդ երկայնն 135 մեղր և ընդ լայն 92 : Ուխտաւորաց բնակարանքն միջնորմով և միջնադրամբք զատուցեալ են 'ի բնակարանէ միաբանից : Եկեղեցին հիմնեալ յանուն Զարխարիան Աստուածաճնի ահեղ է մեծութեամբ, պայծառ և հոյակապ, թէ և ձեղուն նորա և սիւնքն և վերնատունն ուխտաւոր կանանց փայտակերտք : Երեք են խորանքն, և խաչավառ զարդք նոցա թէ և նոյնպէս փայտակերտք, այլ գեղադրուագք և ոսկէզօծք, որովք ահեղ մեծութիւն եկեղեցւոյն առաւել ևս փայլէ : Ի գաւթին 'ի ձախակողմն եղեալ կայ պատկեր Աստուածածնի հրաշագործ, որ յառաջագոյն յաւագ խորանին եղեալ էր, և ապա աստ փոխադրեցին սակա դիւրութեան ուխտաւորաց որ անմեկնելիք են հանապազ 'ի տեղւոյն, ուր և ածեն զախտաւոր հիւանդս . և հաւատովք մերձեցողացն լինի բժշկութիւն . ձև և յօրինուած պատկերին հասարակ է և անարուեստ և ոչ իսկ հին . և փոխանակ նորա եղեալ են յաւագ խորանն այլ պատկեր Աստուածածնի ճարտարարուեստ գործ խտալացի նկարչի : Առ հրաշագործ պատկերան մօտ յորմն թաղեալ կայ Պօլոս եպիսկոպոս կեսարացի մեծահամբաւ առաջնորդ Պրուսայի : Զամանէ բազում գործք արութեան պատմին, որովք երեւելի հանդիսացաւ 'ի կենդանութեան իւրում, յորժամ խստութիւն բռնաւորաց տիրեալ էր կողմանցն . յանընկճելի բարուց նորա և յաներկիւղ համարձակութենէն և 'ի վեհանձն և պատկառելի դիմաց նորա չանկանէր բան մի 'ի գետին առաջի կուսակալաց . որ և վարուցն ևս խստակրօնութեամբ ակնածելի արար զանձն առաջի ազգին իւրոյ : Սորա առաջնորդ կացեալ Պրուսայի, միացոյց 'ի նոյն և զառաջնորդութիւն Նիկոմիդիոյ որ է թեմ Արմաշու . եզ 'ի մտի վերըստին շինել զմենաստանն հին և փոքր, ոչ 'ի գիւղն Արմաշ, այլ 'ի Նիկոմիդիա յաւերակի անդ Երկուց բիւրուց . սակայն զմտաւ ածեալ ապա զպէսպէս դժուարութիւնսն որոց մարթ էր ծագել 'ի քաղաքին յերեսաց քաղաքապետաց ըստ այնր դառնութեան ժամանակին, լաւ համարեցաւ զառաջին տեղին ընտրել . թէ պէտ և նեղութիւն բազում կրեաց յայլազգեաց, սակայն յաղթեալ ամենայնի հիմն արկ եկեղեցւոյն և աւարտեաց ամենայն մասամբն որպէս ինչ ցարդ երևի . այլ չև ձեռն արկեալ 'ի շինութիւն մենաստանին վախճանեցաւ . և ելից զթերին յաջորդ նորա Ստեփան արքեպիսկոպոս Աղաւնի յորջորջեալ, որ կառոյց զբովանդակ մենաստանն բաց յեկեղեցւոյն :

վիճակ մենաստանիս մեծ էր յառաջագոյն, այլ արդ 'ի փոքու սահմանի .
 35 գիւղք են թեմ' նորա հանդերձ նիկոմիդեաւ . և են գիւղքդ այգորիկ մեծաւ
 մասամբ 'ի շրջակայս լճին նիկիոյ : Յամին 1843 դպրոց 'ի մենաստանին հաստա-
 տեցին , յորում ժողովեալ զմանկտի թեմի իւրեանց կրթեն յուսումն , և 'ի դաս-
 տիարակութիւն եկեղեցական վիճակի : Միաբանքն ամենայն տանիւ չափ , բա-
 րեկրօնք և բարեհամբոյրք , հիւրամեծարք և սիրելիք , փոյթ մեծ ունին զարգա-
 նալոյ ուսմանց և բարեկրթութեան , հրահանգեալ այնու և զմանկտին , յորոց ա-
 ուքին յայլ և այլ գիւղս 'ի դաստիարակ դպրոցաց նոցին . զի և յամենեսին 'ի նոսա
 են վարժոցք մանկանց . և հեղինակ այդր ամենայնի է Պօղոս եպիսկոպոս թաք-
 թաքեան պրուսացի , փոխանորդ նորին Ստեփան վարդապետի : Զառաջնոյ շինու-
 թենէ մենաստանին յիշատակ լինի 'ի ձեռագիր մաշտոցի իրիք անդ այսպէս . . .
 « Ազգս մերային որ եկեալ բնակեալ 'ի գաւառս նիկոմիդացոց 'ի սահմանս Ար-
 » մաշ կոչեցեալ վանիցն սուրբ Աստուածածնի 'ի գիւղս որ Ղըլլայ յորջորջի , չև ևս
 » էին շինեալ յարկս աղօթից և ժամատունս : Իսկ 'ի յետին ժամանակիս յետ բա-
 » զում տարոյ՝ որ էր թուականն ՌՃԹ (1660) 'ի հայրապետութեան տեառն Յա-
 » կորայ որ 'ի սուրբ Էջմիածին , և յառաջնորդութեան սուրբ Երուսաղեմի տեառն
 » Աստուածատրոյ վարդապետի , և 'ի պատրիարկութեան տեառն Մարտիրոսի
 » նորին աշակերտի . . . մինն 'ի նոցանէ Խասկալցի Ղումրին . . . ես . . . Երեմիաս . .
 » եկաք 'ի նաւակատիս եկեղեցոյս և 'ի պատճառս ուխտի սուրբ վանից տիրա-
 » մօրն Աստուածածնի , և զթերին լցաք . . . :

Խասկալ , գիւղ հայոց իբր 'ի 50 տանց , միով ժամաւ հեռի յԱրմաշայ . զա-
 նուն գեղջս յիշատակէ և այլ ձեռագիր մաշտոց որ 'ի նմին նորաչէն եկեղեցոյ՞
 գեղջն . » ՌԾԲ (1609) 'ի մայրաքաղաքն Ստամպոլ 'ի դուռն կոմրուկու սուրբ
 » նիկողայոսին . առաջնորդութեան կեսարացի Գրիգոր քաջ բարունապետին .
 » թագաւորութեանն սուլթան Ահմատին . Աստուած զիւր սուրն կտրուկ անէ : Զե-
 » ուամբ անարժան թոխաթցի Միքայէլին 'ի վայելումն Խասկալցի տէր Միքայէ-
 » լին . . . Արդ գրեցաւ սա 'ի դառն և 'ի զիժար ժամանակիս , զի խեղճ քրիստո-
 » նեայքն ճալալոց համար փախեան և եկին 'ի Ստամպոլ . և դոքս այլ կու հալա-
 » ծեն 'ի Ստամպոլու :

Մ Ի Զ Ա Տ Ք

Ե

Բնագրորումն առաջնորդ միջառուաց :

Գարնան եղանակին երևոյթ մ" է :
 Յորեկ ատեն կը տեսնես որ յանկարծ
 ամպերն հորիզոնին վրայէն կը սկսին
 ելլել , սահիլ , բարձրանալ , հսկայա-
 կերպ գիգուիլ : Քիչ ժամանակի մէջ
 երկինքը կը պատեն , արևը կը ծածկեն :

Իրենց առջևէն նախ առերևոյթ մեռեալ
 հանդարտութիւն մը , ապա թեթև քա-
 մի մը կը քալցընեն , ազդարար գալու-
 փոթորկին : Մառոց տերևներն կը սկսին
 շարժիլ , ծփալ , թեթև խշրտոց մը հա-
 նել . կարծես թէ կը ծիծաղին . կարծես
 թէ կ'ուրախանան . կ'արծես թէ կ'անձ-
 կան զովութեան . ու հրաւէր կը կար-
 դան անձրևին . որ ցորեկուան խղղուկ
 ջերմութենէն ետքը՝ իրենց լկեալ , թու-
 լացեալ անդամներն պիտոր զովացընէ :